

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 813/00-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a sudcov Ľudmily Gajdošikovej a Jána Mazáka o podnete R. B., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. V. K., B., namietajúcom porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III vo veci sp. zn. 28 C 64/97 17. januára 2001 takto

r o z h o d o l :

Základné právo R. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III vo veci sp. zn. 28 C 64/97 b o l o p o r u š e n é .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 10. novembra 2000 doručené podanie R. B. (ďalej len „navrhovateľ“), bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. V. K., B., označené ako „Ústavný podnet na začatie

konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky“. Z jeho obsahu vyplynulo, že navrhovateľ v ňom namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietáhov, k porušeniu ktorého dochádza postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 28 C 64/97. V tomto konaní sa navrhovateľ žalobou domáhal určenia neplatnosti rozviazania pracovného pomeru okamžitým zrušením podľa § 53 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce. Nakoľko o jeho žalobe podanej na Okresný súd Bratislava III ešte 13. augusta 1997 doteraz nebolo rozhodnuté, navrhovateľ požiadal, aby ústavný súd po prijatí jeho podnetu na konanie rozhodol: „Ústavný súd vyslovuje, že nekonaním Okresného súdu Bratislava III v právnej veci podnecovateľa R. B., vedenej pod sp. zn. č. k. 28 C 64/97 došlo k porušeniu jeho ústavného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov, tak ako je zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“.

Ústavný súd podnet navrhovateľa predbežne prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí a po zistení, že spĺňa všetky zákonom predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a že nie sú ani ďalšie dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, ho 28. novembra 2000 prijal na ďalšie konanie. Po prijatí podnetu na konanie sa ústavný súd podľa § 29 ods. 5 zákona o ústavnom súde obrátil 29. novembra 2000 na Okresný súd Bratislava III so žiadosťou o písomné stanovisko k prijatému podnetu navrhovateľa. Z písomného stanoviska podpredsedu Okresného súdu Bratislava III (Spr 3606/00 z 8. decembra 2000) vyplýva: „V liste Spr. 2085/98 zo dňa 20. 10. 1998, ktorým som odpovedal zástupkyňi navrhovateľa JUDr. V. K., advokátke na sťažnosť týkajúcu sa prietáhov v konaní veci, som konštatoval prietáhy v konaní v období od podania návrhu na vydanie predbežného opatrenia dňa 6. 3. 1998 do 16. 10. 1998, kedy súd rozhodol o tomto návrhu a v období od podania návrhu na začatie konania dňa 13. 8. 1997 do prvého úkonu sudkyne, ktorý urobila až dňa 19. 10. 1998“. V ďalšej časti vyjadrenia podpredseda Okresného súdu Bratislava III popisuje postup

súdu od 9. decembra 1998 do 11. novembra 1999, kedy bol súdu doručený od zástupkyne navrhovateľa výpis z obchodného registra Okresného súdu Bratislava I zo dňa 21. októbra 1999 týkajúci sa žalovanej strany. Od tohto dňa: „ďalší úkon vo veci urobený nebol“, pričom „komplikačnú zrejme spôsobuje skutočnosť, že odporca existuje len právne, pričom spoločník je rakúsky subjekt a prokúru vykonáva osoba s adresou pobytu v Rakúsku“.

Nakoľko obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd o podnete navrhovateľa podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde konal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Pri rozhodovaní, či vo veci došlo k prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie sa účastníka konania (2) a spôsob, akým súd v konaní postupoval (3) – I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97.

Postupujúc podľa týchto kritérií mal ústavný súd na zreteli aj povahu veci, nakoľko „stav neistoty ohľadom trvania pracovného pomeru závažne ovplyvňuje zabezpečovanie životných potrieb účastníka konania. Ústavný súd Slovenskej republiky spor o trvanie pracovného pomeru hodnotí ako predmet konania, ktorý je

právne významný pre rozhodnutie..., či v konaní pred všeobecným súdom došlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov priznaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“ (II. ÚS 52/99).

1. Predmetom konania vedeného pod sp. zn. 28 C 64/97 pred Okresným súdom Bratislava III je určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru jeho okamžitým zrušením podľa § 53 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce. Vo svojej veci sa navrhovateľ žalobou podanou 13. augusta 1997 domáhal, aby Okresný súd Bratislava III rozhodol o vyslovení neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru uskutočneného NENTWIG, s. r. o., Pluhová 8, Ivanka pri Dunaji (ďalej len „odporca“) a aby svojím rozhodnutím zaviazal odporcu na úhradu mzdy podľa § 61 Zákonníka práce, súdnych trov a trov právneho zastupovania podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 240/1990 Zb. Podľa ústavného súdu vec z tohto hľadiska nemožno hodnotiť ako právne či fakticky zložitú, pretože aj keď ukončenie pracovného pomeru zamestnanca okamžitým zrušením nemožno považovať za bežný a frekventovaný spôsob ukončenia pracovného pomeru, pre sudcu rozhodujúceho pracovnoprávne spory by stanovenie procesného postupu a zabezpečenie dôkazov nemalo predstavovať osobitný problém. Vo veci predloženej na súdne rozhodnutie platí stabilná právna úprava a uplatňuje sa ustálená judikatúra súdov. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd nepovažoval vec predloženú navrhovateľom Okresnému súdu Bratislava III za právne a fakticky zložitú.

2. Správanie sa účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Navrhovateľ sa v konaní pred Okresným súdom v Bratislave správa aktívne. V celom konaní je zastúpený advokátkou, z čoho možno usudzovať, že doriešenie problému ukončenia pracovného pomeru považuje za dôležité, vyžadujúce si odbornú pomoc. Vo veci sp. zn. 28 C 64/97 sa konali celkom tri pojednávania Okresného súdu Bratislava III (10. marca 1999, 12. mája 1999 a 29. októbra 1999), na ktorých sa navrhovateľ zakaždým zúčastnil, a to buď sám, alebo so svojou právnou zástupkyňou.

Jeho správanie možno hodnotiť ako aktívne a súčinnosťné, nakoľko buď sám, alebo prostredníctvom svojej právnej zástupkyne doložil súdu požadované podklady na rozhodnutie a sťažnosťou na priet'ahy v konaní z 1. októbra 1998 sa dožadoval rozhodnutia vo svojej veci. V dôsledku takéhoto jeho postupu nedochádzalo k priet'ahom v konaní Okresného súdu Bratislava III vo veci 28 C 64/97.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je správanie sa (postup) samotného súdu. Vo veci sp. zn. 28 C 64/97 rozdelil ústavný súd celkovú dobu doterajšieho súdneho konania pred Okresným súdom Bratislava III na tri časové etapy, v rámci ktorých hodnotil, či došlo k porušeniu základného práva navrhovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Prvá etapa – od 13. augusta 1997 do 28. októbra 1998

Hoci navrhovateľ podal svoju žalobu na Okresný súd Bratislava III 13. augusta 1997, prvý procesný úkon vo veci samej (žiadosť o doplnenie žalobného návrhu podľa § 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) sudkyňa vykonala až 28. októbra 1998, t. j. po viac ako 14 mesiacoch od podania žaloby, bez toho, že by existovala zákonná prekážka takéhoto jej postupu. Na nekonanie súdu v tejto lehote upozornil svojou sťažnosťou podľa § 17 zákona č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov 1. októbra 1998 aj navrhovateľ. Vo svojej odpovedi 20. októbra 1998 orgán štátnej správy súdu uznal obdobie od 13. augusta 1997 do 19. októbra 1998 za priet'ah v konaní Okresného súdu Bratislava III. Napriek tomu nevykonal žiadne opatrenia, aby súd v konaní o veci pokračoval plynule, bez zbytočných priet'ahov. Pri posudzovaní tohto obdobia ústavný súd zbral do úvahy svoju predošlú judikatúru, v súlade s ktorou: „Obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný priet'ah v konaní“ (II. ÚS 3/00). Nakoľko ústavný súd zistil, že v období od 13. augusta 1997 do 28. októbra 1998 Okresný súd Bratislava III vo veci

sp. zn. 28 C 64/97 nekonal, hoci jeho konaniu nebránila žiadna zákonná prekážka, toto obdobie posúdil ako zbytočné priesťahy v súdnom konaní.

2. Druhá etapa – od 9. decembra 1998 do 29. októbra 1999

V uvedenom období sa uskutočnili celkom tri pojednávania Okresného súdu Bratislava III v termínoch 10. marca 1999, 12. mája 1999 a 29. októbra 1999. Prvé z nich bolo odročené pre neúčast' právnej zástupkyne navrhovateľa a druhé (12. mája 1999) za účelom vyžiadania „aktuálneho výpisu z obchodného registra odporcu, prípadne bude žiadané uznesenie s vyznačením doložky právoplatnosti, ktorým došlo k zmene sídla odporcu“. Za účelom zistenia medzičasom zmenených údajov odporcu si Okresný súd Bratislava III 25. mája 1999 vyžiadal z obchodného registra Okresného súdu Bratislava I výpis odporcu, t. j. NENTWIG, s. r. o., Pluhová 8, Ivanka pri Dunaji. Napriek tomu, že vo vyžiadanom výpise z obchodného registra z 28. júna 1999 už nefiguruje slovenská konateľka odporcu, ale len jeho prokurista s bydliskom v Rakúskej republike, na ďalšie pojednávanie vo veci, ktoré Okresný súd Bratislava III vytýčil na 29. október 1999, bola za odporcu prizvaná iba bývalá konateľka spoločnosti, a to aj napriek jej telefonickému upozorneniu, že z tejto funkcie bola odvolaná už v auguste 1998. Okresný súd Bratislava III pri predvolaní zástupcu odporcu postupoval podľa prvého výpisu z obchodného registra z 21. februára 1997, kde bola skutočne uvedená slovenská konateľka odporcu. Bývalá konateľka však v uvedenom čase mohla byť vypočutá už len ako svedok k okolnostiam ukončenia pracovného pomeru s navrhovateľom a ako odporcu v konaní bolo potrebné predvolávať rakúskeho zástupcu, ktorý bol uvádzaný vo výpise z obchodného registra. Ústavný súd pri posudzovaní tohto obdobia zobral do úvahy svoju judikatúru, v súlade s ktorou: „... k zbytočným priesťahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu, ale aj takou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania vo veci, s ktorou sa obrátil na súd“ (I. ÚS 89/99). K odstráneniu právnej neistoty účastníka by v tomto štádiu konania nesporne prispelo ďalšie pojednávanie súdu vo veci samej za účasti navrhovateľa a odporcu zastúpeného zástupcom oprávneným na jeho zastupovanie.

Napriek tomu, že z výpisu obchodného registra z 28. júna 1999 bolo zrejmé, kto je jedine oprávnený odporcu zastupovať, Okresný súd Bratislava III prizval na pojednávanie nariadené na 29. október 1999 iba bývalú slovenskú konateľku spoločnosti. Ešte v deň pojednávania ju vyzval, aby „v lehote 10 dní písomne oznámila adresu, na ktorej sa zdržuje prokurista odporcu“, napriek tomu, že úplná adresa prokuristu v Rakúsku je uvedená vo všetkých vyžiadaných výpisoch z obchodného registra. Nakoľko takýto postup Okresného súdu Bratislava III nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty navrhovateľa, ústavný súd posúdil aj obdobie od 2. júla 1999 do 29. októbra 1999 ako zbytočné prieťahy v konaní Okresného súdu Bratislava III vo veci sp. zn. 28 C 64/97.

3. Tretia etapa – od 30. októbra 1999 do súčasného obdobia

Skutočnosť, kto je oprávnený odporcu zastupovať, opätovne potvrdila právna zástupkyňa navrhovateľa 5. novembra 1999, kedy do súdneho spisu zaslala výpis z obchodného registra Okresného súdu Bratislava I z 21. októbra 1999, v ktorom je uvedená prokúra odporcu identická ako v prípade výpisu z obchodného registra z 28. júna 1999. Napriek tejto skutočnosti od posledného pojednávania 29. októbra 1999 Okresný súd Bratislava III vo veci už ďalej nekonal a nakoľko jeho konaniu nebránila žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posúdil aj toto obdobie ako ďalšie zbytočné prieťahy v konaní vo veci sp. zn. 28 C 64/97.

Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že za zákonnú prekážku postupu súdu nepovažoval ani skutočnosť, že bydlisko prokuristu odporcu je v Rakúskej republike, hoci táto skutočnosť môže mať prirodzene dopad na nariad'ovanie ďalších pojednávaní s primeraným časovým predstihom (vzhľadom na osobitný režim doručovania písomností podľa Zmluvy medzi ČSSR a Rakúskou republikou o vzájomnom právnom styku vo veciach občianskoprávných, o listinách a o právnych informáciách so Záverečným protokolom z 10. novembra 1961).

4. Prieťahy v rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia navrhovateľa

V konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 64/97 pred Okresným súdom Bratislava III podal navrhovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne 6. marca 1998 tiež návrh na nariadenie predbežného opatrenia podľa § 74 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, v ktorom požiadal, aby boli dočasne upravené pomery účastníkov konania, a domáhal sa, aby súd v súlade s § 76 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku uložil žalovanému povinnosť poskytnúť mu aspoň časť pracovnej odmeny. Okresný súd Bratislava III rozhodol o tomto návrhu (tým, že ho zamietol) až 16. októbra 1998, t. j. po lehote stanovenej § 75 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Na oneskorené rozhodnutie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia upozornil navrhovateľ 1. októbra 1998 prostredníctvom svojej sťažnosti podľa § 17 zákona č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov a orgán štátnej správy Okresného súdu Bratislava III, ktorý vo svojej odpovedi na ňu 20. októbra 1998 uznal prieťahy v konaní súdu aj pri rozhodovaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Ústavný súd pri rozhodovaní o tejto časti podnetu navrhovateľa zbral do úvahy: „Rozhodovanie a rozhodnutie o návrhu na predbežné opatrenia v súdnom konaní možno považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy“ (I. ÚS 46/00), ako aj zo skutočnosti, že: „Ak súd neurobí úkon v zákonom stanovenej lehote, svojou nečinnosťou alebo nedostatočne rýchlou činnosťou sa dopustí zbytočného prieťahu, ktorý má povahu porušenia práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 33/99).

Vzhľadom na uvedené aj pri zisťovaní, či pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia sa Okresný súd Bratislava III dopustil zbytočných prieťahov v konaní, ústavný súd zohľadňoval tri kritériá vo veci samej, t. j. právnu a faktickú zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd uvádza, že samotný Občiansky súdny poriadok potvrdzuje právnu a skutkovú jednoduchosť rozhodovania o predbežnom opatrení tým, že k základným predpokladom na jeho nariadenie zaraďuje iba osvedčenie nároku, ktorý má byť chránený dočasnou úpravou pomerov účastníkov alebo má byť chránený pred obavou z marenia výkonu súdneho rozhodnutia. Pred nariadením predbežného opatrenia alebo zamietnutím návrhu na predbežné opatrenie súd takisto nevykonáva dokazovanie, ale vychádza len z obsahu návrhu a príloh. V danom prípade preto Okresnému súdu Bratislava III postačovalo zistiť, či je tu spor o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, a z jeho stavu vyvodiť záver o tom, či je osvedčené, že je potrebné dočasne upraviť pomery účastníkov (platenie aspoň časti pracovnej odmeny).

Právna a skutková jednoduchosť návrhov na predbežné opatrenia vyplýva tiež z toho, že Občiansky súdny poriadok sám ustanovuje pre súd pomerne krátku zákonnú lehotu 30 dní, do ktorej je potrebné o návrhu na predbežné opatrenie rozhodnúť, ak sa má dosiahnuť účel a zmysel tohto zabezpečovacieho inštitútu v občianskom súdnom konaní. V tejto lehote súd preskúma obsah návrhu na predbežné opatrenie, pripojené listiny, prípadne požiada o vysvetlenie obsahu návrhu alebo o doplnenie niektorých právne významných okolností prípadu a môže o návrhu rozhodnúť.

Pokiaľ ide o druhé kritérium, ústavný súd uvádza, že samotný navrhovateľ (o návrhu súd rozhoduje spravidla bez vypočutia účastníkov) neprispel k zbytočným priet'ahom, pretože okrem podania návrhu a jeho upresnenia (opravy) už nemal žiadne procesné povinnosti, nesplnenie ktorých alebo oneskorené splnenie by bolo v príčinnej súvislosti so zbytočnými priet'ahmi.

Nakoľko Okresný súd Bratislava III (a aj napriek uvedeným skutočnostiam) konal a rozhodol o návrhu na predbežné opatrenie až po zákonnej lehote, bez primeraných dôvodov a pričinenia navrhovateľa, ústavný súd posúdil dobu konania presahujúcu zákonom stanovenú lehotu na rozhodnutie o predbežnom opatrení navrhovateľa ako zbytočné priet'ahy v konaní vo veci sp. zn. 28 C 64/97.

Keďže ústavný súd zistil, že vo veci sp. zn. 28 C 64/97 Okresný súd Bratislava III nepostupoval spôsobom, ktorý viedol k odstráneniu právnej neistoty navrhovateľa, bolo treba rozhodnúť tak, že zbytočnými priet'ahmi v jeho konaní došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2001